

Jelentés a Kovács Sámuel-féle 1914 és 1915 évi pályázat eredményéről.

I.

(1914).

A pályázatra beküldött tizennégy mű között valamilyen tekintetben figyelemre méltó alig akad. Legtöbbjük kezdetleges kísérletezés, küzködés a nyelvvel és formával egyaránt, melyben a költői alakításnak nyomát sem találjuk.

A *Vid, A dajkamese, Szent László füve, Zrinyi és Frangepán, Koronát szerelemért* című pályamunkák gyöngé szárnypróbálgatások, melyeknek szerzői a verselés elemeiben sem jártasok. A *Magyarország Tündérország* című versnek elbeszélni való témája sincs. De a tehetetlenségnek legkirívóbb példája az összes között *A nemzet alkonya*: nyikorgó, kínos versekben elnyöszörgött monológja egy öreg sasnak a mohácsi vészt követő állapotokról. A hős a monológ végeztével öngyilkosságot követ el, de az olvasó nem tudja eldönteni, hogy őt szánja-e inkább vagy az áldatlan erőlködésben kínosan vergődő szerzőt, vagy végül önmagát, amiért végigjárta e kínos poétai kálváriát.

Apafi fia II. Apafi Mihály fejedelemmé választásának és házasságának hosszú lére eresztett, ponyvatermékekre emlékeztető históriája, melynek semmi magva sincs. A népieskedő és itt-ott humorizáló hangon előadott történetbe egységet csak a főhős személye visz.

Dózsa esküje szerzője mutat ugyan némi törekvést arra, hogy hősről valamilyen, Garai *Kontjára* emlékeztető képet rajzoljon, de előadása szintelen, unalmas, daktilusai kedvéért nem egyszer kerékbe töri a nyelvet.

Báthori Gábor meséje sem tud érdeklődést kelteni, cselekvénye széteső. Verselése nem kifogástalan, formája sem szerencsés.

A legnagyobb magyar asszony képeket mutat be Zrinyi Ilona családi életéből Munkács ostroma idején. Egyetlen érdeme jól folyó verselése, de ritmusa elbeszélő költeménynek kissé nagyon is dallamos.

Esküllő című pályamunka Tuhutum csatájának unalmas, terjengős elbeszélése. Arany módját próbálja utánozni az előadásban, de sormetszete sok helyen hibás, a rím nem egyszer erőltetett, a régieskedésben el-elveti a sulykot („Aludjunk rá — mondok — egyet, Lécsapjuk, ha jön, a legyet“) és sok helyütt prózává lapsodik.

Ventur Gáspár szerzője a különben érdekes tárgyat sem tudja kerek mesévé komponálni; a befejezés nem is egészen világos. Előadásában nincs sem szín, sem élet.

Báthori Ilona úgy, mint van, a legsikerültebb, sőt kitűnő költemény. Csak az a kár, hogy két híres székely ballada kontaminációja. Két szép balladából sző össze egy harmadik szépet. Meséjének szerkezete kölcsönözés, a szerző alakító képzetének nincs nyoma rajta. Mivel a bizottság az ilyen eljárás jogosultságát el nem ismeri, javasolja, hogy az 1914 évi Kovács Sámuel-díj se ennek, se többi társának ne adassék ki.

Kolozsvár, 1916. januárius 14.

II.

(1915).

Az 1915 évi pályaművek sem mennyiségben, sem minőségben nem felelnek meg óhajtásainknak. Mintha Bellona Istenő nemcsak szűkre szabott kenyerünkbe vegyítettett volna zablisztet, e pályázaton is meglátszik a háborús esztendő.

Mohácsi vész, Mohi pusztán, Széchy Dezső, Muszka Marcsa, Három ima, II. Lajos című darabokkal egy füst alatt végezhetünk. Komolyan egyik sem vehető számba. Jámbor kezdők rím- és stílusgyakorlatai.

Hadízsákmány tárgyát a világháborúból meríti. Előadása kezdetleges, sok naívsággal. A szerző a nyelvet jambusai kedvéért Prokrustes módjára tördeli bele pár helyen a formába.

Tárogatónak semmi meséje sincs, csak tartalmatlan szóvirágokat ííz sorokba. Formája azonban szerencsésen van konstruálva. Szinte kiérzik belőle a tárogató bűgása. Ez egyetlen figyelemre méltó tulajdonsága.

Géczy vára szerzőjének elbeszélése olyanforma benyomást tesz az olvasóra, mint egy igen könnyű fajtájú operett, melyet az ember egyszer végignéz, aztán örökre elfelejti. Alakjai halványak, nem lüktet bennük az élet melege. Még legsikerültebb köztük Csutka István csizmadiamesternek kissé groteszk figurája, kinek a gazdag várúr, Géczy János elszereti a feleségét, amiért ő a kolozsvári csizmadiákkal valóságos ostromot intéz Géczy vára ellen. A vár meghódol és formális békeszerződéssel végződik a história. A bohózszerű tárgyhöz megtalálja a hozzá illő hangot, sőt az a baj, hogy nem egyszer lejjebb is merül azon a határon, ahol ízlés és ízléstelenség találkoznak, közben az utca szótárából is merítvén kifejezéseket. Pl. „Fel se tartom három ujjam, hogy hamissan esküdjözzem *És belém az ördög bujjon*“ (1.) „Bár előtte korra, rangra Volt is néhány *csíszlik* vénebb“ (6.) De a szíve nagyot dobant, Kardja lángolt a hüvelybe, *Mert az inast éppen akkor Egy lábszíjjal lasnakolta* Csutka István felesége“ (7.) Géczyről van szó, ki ebben az épületes jelenetben látja meg először szíve bálványát s lobban lángra érte. A hűtlen Helénától ezt az üze-

netet viszi az inas gazdájának: „Azt mondta, hogy mindkettőnket *Üssön meg az istennyila*, se testének se lelkének Nem kell szurtos csizmadia.“ (12.)

Rigmusai itt-ott operett-librettók olcsó, híglevű poézisére emlékeztetnek: „Csak az asszony nézett búsan A távozó nagy úr után S bánatában nyakon üti Az inast, ki bámult bután“ (10.) „De cserébe hogyha kérnék *Földöntúli üdvösségem, két füledért odaadnám Drága kincsem, Feleségem*“ (27.)

Egyébként eleven és tárgyához illően komikus előadásán kívül érdeme, hogy igen jól versel.

Mivel a pályázatok közt aránylag ez a legjobb munka, tekintettel sok helyütt színes és mindvégig eleven előadására, ajánljuk, hogy e pályamű szerzőjének az 1915. évi pályadíj adassék ki.

Kolozsvár, 1916. januárius 14.

Seprődi János s. k.

Kovács Dezső s. k.

Csüri Bálint s. k.
a bizottság előadója.